

УРОК 10

Фонетика. Вимова твердих і м'яких приголосних.

Граматика.

1. Вживання прийменників *до, під час, після*.
2. Давальний відмінок множини іменників, прикметників, числівників, займенників.
3. Орудний відмінок множини іменників, прикметників, числівників, займенників.
4. Вживання прийменників *недалеко, зліва, справа, біля, поряд, над, перед*.
5. Утворення спонукальних речень.

Дієслова: *залишатися, наближатися, заспокоюватися, розсипатися, витирати, збирати, різати, милуватися, пишати, належати, намагатися, діяти, підніматися, відбивати, стрибати, займатися, палити, перемагати.*

Лексична тема: Моє рідне місто.

1. Читайте.

вал – віл	рис – рись
сич – січ	син – синь
кит – кіт	лин – лінь
лис – ліс	тин – тінь
цап – ціп	мед – мідь

Ми зустрілися до уроку, були разом під час уроку й гуляли після уроку.

до	Кого?	Родовий
під час	Чого?	відмінок
після		

2. Читайте.

- Ольго, що ви знали про нашу країну до поїздки в Україну?
- До цього я знала, що це невелика держава в Європі.
- А про що ви дізналися під час навчання тут?
- Під час навчання і проживання тут я дізналася дуже багато про цю незвичайну країну, про гарних українських людей, про її красиву природу.

- Які спогади у вас залишаться після років, які ви прожили в Україні?
- Після цих років у мене залишаться лише теплі й добрі спогади.
- Дякую, вам Ольго.
- Прошу.

Залишатися (н.в.) – залишитися (д.в.)

3. Дайте відповіді на запитання.

1. Коли ви їздили в Київ? (під час)
 Коли ви прочитали цю книгу? (до)
 Коли ви вивчили нову пісню? (після) канікули
2. Коли ви читали цей текст? (після)
 Коли ви вчили нові слова? (до)
 Коли ви слухали музику? (під час) обід
3. Коли ви відпочивали? (під час)
 Коли ви працювали? (до)
 Коли ви лягли спати? (після) прогулянка

– Вікторе, кому ти телефонував сьогодні?
 – Сьогодні я телефонував шкільним товаришам і своїм батькам.

Кому? Чому? – Давальний відмінок

Що? – Називний відмінок	Чому? – Давальний відмінок	
великі (будинки)	великим (будинкам)	– им
їхні (квартири)	їхнім (квартирам)	– їм
свої (села)	своїм (селам)	– їм
Хто? – Називний відмінок	Кому? – Давальний відмінок	
нові (студенти)	новим (студентам)	– им
їхні (дівчата)	їхнім (дівчатам)	– їм
свої (матері)	своїм (матерям)	– їм

4. Читайте.

- Привіт, Максиме! Кому ти купив ці красиві квіти?
- Моїм новим китайським подругам.
- А ці цукерки теж їм?

- Ні, цукерки я купив латиноамериканським дівчатам.
- Навіщо ти все це купив?
- А ти не пам'ятаєш, що завтра жіноче свято – 8 березня? У мене дуже багато знайомих та подруг. Я хочу всіх їх привітати.
- Щасливо тобі!
- Дякую.

5. Дайте відповіді на запитання.

1. Кому Марко розповідав про своє рідне місто? (красиві українські дівчата).
2. Кому Мігель допомагав перекладати текст? (його молодші друзі).
3. Кому Габріель розповідав цікаву історію? (ці веселі перуанські подруги).
4. Кому письменник дарував автографи? (наші іноземні студенти).
5. Кому Родріго співав пісні? (мої нові товариші).
6. Кому Надіна танцювала? (ці вдячні глядачі).
7. Кому Еліана купила подарунки? (її симпатичні молодші брати).

6. Поставте словосполучення у давальному відмінку множини.

Твоїй шкільній вчительці, нашій відомій художниці, моєму старенькому дідусеві, нашій дорогій бабусі, цій милій дитині, вашій рідній матері, його доброму батькові, її старшому братові.

7. Читайте.

Моє рідне місто

Мене звати Самюель. Я студент. Нині я живу в Україні в місті Черкаси. Це красиве місто на Дніпрі. Тут проживають добрі та щирі люди. Але я дуже сумую за своїм рідним містом.

Моє рідне місто називається Конакрі. Це столиця Гвінеї і порт в Атлантичному океані. Місто розташоване на острові Томбо і півострові Калум, які сполучені греблею. Конакрі – велике місто. Тут проживає понад 2 мільйони мешканців.

Історія Конакрі давня й цікава. Раніше це були рибальські села. У 1885 році на місці двох рибальських сіл було засноване Конакрі. Місто будувалося як центр французької колонії в Західній Африці.

Архітектура мого рідного міста дуже красива. У центрі Конакрі знаходиться Велика мечеть. Це головне архітектурне диво острова Томбо. На головній площі розташований Президентський палац. У східній частині міста стоїть будівля Музею національних мистецтв. У музеї можна побачити колекції масок, статуеток та старої зброї, а також різні музичні

інструменти. На півночі Конакрі знаходиться Народний палац. Тут проходять театральні вистави.

У Конакрі розвинені різні види транспорту. Тут є аеропорт і залізниця. Для поїздок можна використовувати також автобуси чи таксі. Проте найбільше значення для міста і для всієї країни має порт. Гвінея здійснює зовнішню торгівлю з різними державами. Моє місто експортує рибу, ягоди, багато екзотичних фруктів та інших продуктів. Жителі Конакрі займаються рибальством, обробкою дерева й металу. Моя родина має власний бізнес у галузі хімічної промисловості. Я буду навчатися в Україні 5 років. Потім повернуся до Конакрі й буду допомагати своїй родині та рідному місту.

8. На основі тексту про Конакрі складіть текст про ваше рідне місто.

- наближатися (н.в.) – наблизитися (д.в.)
 заспокоюватися (н.в.) – заспокоїтися (д.в.)
 розсипатися (н.в.) – розсипатися (д.в.)
 витирати (н.в.) – витерти (д.в.)
 збирати (н.в.) – зібрати (д.в.)
 відрізати (н.в.) ————— відрізати (д.в.)
 різати (н.в.) ————— різати (д.в.)
 милуватися (н.в.) – намилуватися (д.в.)
 пишатися (н.в.) – _____
 належати (н.в.) – _____
 намагатися (н.в.) – _____

розсипати (ся) (н.в.)		розсипати (ся) (д.в.)	різати (н.в.)
теперішній час			
Я	розсипаю	_____	ріжу
Ти	розсипаєш	_____	ріжеш
Він, вона	розсипає(ться)	_____	ріже
Ми	розсипаємо	_____	ріжемо
Ви	розсипаєте	_____	ріжете
Вони	розсипають(ся)	_____	ріжуть
минулий час			
Він	розсипав (ся)	розсипав (ся)	різав
Вона	розсипала (ся)	розсипала (ся)	різала
Вони	розсипали (ся)	розсипали (ся)	різали
майбутній час			
Я	розсипатиму	розсиплю	різатиму
Ти	розсипатимеш	розсиплеш	різатимеш
Він, вона	розсипатиме(ться)	розсипле (ться)	різатиме

Ми	розсипатимемо	розсиплемо	різатимемо
Ви	розсипатимете	розсиплете	різатимете
Вони	розсипатимуть(ся)	розсиплють (ся)	різатимуть
імператив			
розсипай!	розсип!	Ріж!	
розсипаймо!	розсипмо!	Ріжмо!	
розсипайте!	розсипте!	Ріжте!	

наблизитись (д.в.)		розпустити (д.в.)	витерти (д.в.)	зібрати (д.в.)	відрізати (д.в.)
теперішній час					
_____		_____	_____	_____	_____
минулий час					
Він	наблизився	розпустив	витер	зібрав	відрізав
Вона	наблизилася	розпустила	витерла	зібрала	відрізала
Вони	наблизилися	розпустили	витерли	зібрали	відрізали
майбутній час					
Я	наближуся	розпущу	витру	зберу	відріжу
Ти	наблизишся	розпустиш	витреш	збереш	відріжеш
Він, вона	наблизиться	розпустить	витре	збере	відріже
Ми	наблизимось	розпустимо	витремо	зберемо	відріжемо
Ви	наблизитесь	розпустите	витрете	зберете	відріжете
Вони	наблизяться	розпустять	витруть	зберуть	відріжуть
імператив					
_____		розпусти!	витри!	збери!	відріж!
_____		розпустімо!	витрімо!	зберімо!	відріжмо!
_____		розпустіть!	витріть!	зберіть!	відріжте!

7. Читайте.

Різдвяні подарунки

Наближалось Різдво. Велике свято, коли всі готують близьким і рідним людям подарунки. Весело світилися вогнями різдвяні ялинки. Вулицями міста поспішали перехожі, посміхалися один одному, бажали своїм друзям щасливих різдвяних свят. І лише одна пара очей у цьому веселому натовпі була сумна. Це були очі молодої вродливої Марії Джеймс. Вона була сумна тому, що в неї зовсім не було грошей на різдвяний подарунок своєму чоловікові Віктору. Важко бути молодою, закоханою і бідною.

Марія прийшла додому. У маленькій кімнатці, де жила молода сім'я, було вбого й тісно. Марія сіла й заплакала. Потім заспокоїлась і підійшла до дзеркала. Швидко розпустила волосся.

Треба сказати, що в сім'ї Джеймс було два скарби, якими вони пишалися. Один – це золотий годинник Віктора, який належав його батькові й дідові, а другий скарб – це довге красиве волосся Марії.

І ось її волосся розсипалось, як діамантові струмені каштанового водоспаду. Але вже через хвилину Марія витерла останню сльозу з очей і швидко знову зібрала своє волосся. Ще через хвилину вона вже бігла вулицями міста, зупинилася перед дверима, на яких був напис: “Різні вироби з волосся”.

– Ви купите моє волосся? – запитала Марія в хазяйки салону.

– Я купую волосся, – відповіла вона. – Але потрібно подивитись його.

Знову розсипався каштановий водоспад.

– Я хочу купити це волосся, – сказала хазяйка.

– Я згодна, – відповіла Марія.

Наступні дві години пролетіли дуже швидко. Марія була в різних магазинах, поки не знайшла подарунок для чоловіка. Вона купила золотий ланцюжок для його золотого годинника.

Вдома вона намагалася не думати про відрізане волосся й про те, що скаже чоловікові.

Коли Віктор відчинив двері і побачив свою дружину, то так і став на порозі з широко розплющеними очима.

Марія підбігла до нього.

– Вікторе, любий, – зі сльозами в голосі сказала вона, – не дивись на мене так. Волосся знову відросте. Воно росте швидко. Ти ж не розлюбиш мене?

Я приготувала тобі чудовий різдвяний подарунок!

– Ти відрізала волосся?! Отже, його більше немає, – повторював Віктор.

Нарешті він вийшов з оцепеніння й обійняв кохану. Потім дістав з кишені красиву коробку й поклав її на стіл.

– Зрозумій мене правильно, – сказав він. – Я ніколи не розлюблю тебе. Але подивись на подарунок, і ти все зрозумієш.

Марія швидко відкрила коробку. Там лежав набір гребінців для волосся. Справжні черепахові гребінці. Дуже красиві й дуже дорогі. Марія довго милувалася ними.

Потім підійшла до Віктора й відкрила долоню. Там лежав золотий ланцюжок.

– Тобі подобається? Це до твого годинника.

Віктор посміхнувся.

– Маріє, нам доведеться поки що сховати ці подарунки. Зараз вони занадто дорогі для нас. Годинник я продав, щоб купити тобі гребінці.

(За оповіданням О'Генрі)

8. Дайте відповіді на запитання.

1. Яке свято наближалось?
2. Чому Марія була сумна?
3. Що вона зробила вдома?
4. Які два скарби були в сім'ї Джеймс?
5. Що зробила Марія зі своїм волоссям?
6. Куди пішла Марія? Чому?
7. Що вона купила?
8. Що сказала Марія чоловікові?
9. Чому Віктор був сумний?
10. Що подарував Віктор Марії?
11. Що сказав Віктор Марії?

Це мої друзі, які стали чудовими спеціалістами.

Ким? Чим? – Орудний відмінок

Що? – Називний відмінок	Чим? – Орудний відмінок	
великі (будинки)	великими (будинками)	– ими
їхні (квартири)	їхніми (квартирами)	– іми
мої (села)	моїми (селами)	– їми
Хто? – Називний відмінок	Ким? – Орудний відмінок	
нові (студенти)	новими (студентами)	– ими
їхні (дівчата)	їхніми (дівчатами)	– іми
мої (діти)	моїми (дітьми)	– їми

9. Читайте.

- а) – Антонію, скажіть, будь ласка, з ким ви навчаєтесь?
 – Я навчаюся з арабськими та китайськими студентами.
 – А ким хочуть бути студенти вашої групи?
 – Вони хочуть стати талановитими дипломатами, міжнародними туристичними агентами, кваліфікованими інженерами.
 – Бажаю вам успіхів!
 – Дякую.

- б) – Ольго, це твоя нова картина?
 – Так, я щойно її намалювала.
 – А чим ти намалювала цю картину?
 – Я малювала її олівцями та олійними фарбами.
 – Дуже гарна робота. Я захоплююся твоїми пейзажами, Ольго.
 – Дякую.

10. Дайте відповіді на запитання.

1. Коли зустрілися Оксана з Максимом? (ці теплі дні).
2. Чим займається Тарас? (іноземні мови).
3. Чим цікавляться друзі? (останні новини).
4. З ким ви були на вечорі? (нові товариші).
5. З ким живе Олег? (його старші брати).
6. З чим студенти прийшли на урок? (старі підручники).
7. Ким хочуть бути діти? (відомі люди).
8. З ким відпочивали батьки? (молодші діти).

11. Поставте виділені слова в орудному відмінку множини.

1. Учні говорили з цим відомим письменником.
2. Антон говорив по телефону зі своїм старшим братом.
3. Ми гуляли старою вулицею міста.
4. Я люблю гуляти в парку теплим літнім вечором.
5. Донька намалювала портрет кольоровим олівцем.
6. Ми йдемо до театру з моєю красивою подругою.
7. Студенти давно не зустрічались зі своєю матір'ю.
8. Вони довго говорили з новим молодим лікарем.

Скажіть, будь ласка, де зоопарк?
 Недалеко від цього парку.
 (Поряд з цим парком).

Де?

недалеко від
 зліва від
 справа від
 біля
 посередині
 навкруг
 напроти (навпроти)

Кого?
 Чого?
 (родовий відмінок)

поряд з
 над
 під
 за
 перед

Ким?
 Чим?
 (орудний відмінок)

12. Читайте.

Це студентський гуртожиток. Він розташований недалеко від інституту. Поряд із гуртожитком стоїть продуктовий магазин. Там можна купити всі необхідні продукти. Навпроти гуртожитку – китайське кафе, де можна пообідати чи відпочити за чашкою кави. Над входом у кафе висять красиві великі кульки. Справа від гуртожитку – вулиця Жовтнева, зліва від нього – вулиця Шевченка, а напроти гуртожитку – вулиця Чехова. Навкруг нашого гуртожитку – газони із зеленою травою та квітами. Поряд із гуртожитком є майстерні, які ремонтують взуття й годинники. Біля нашого гуртожитку завжди людно.

ремонтувати (н.в.) – відремонтувати (д.в.)

13. Дайте відповіді на запитання.

1. Звідки ви приїхали?
2. Де ваша країна?
3. Як називається ваше рідне місто?
4. Де воно розташоване?
5. Розкажіть про ваше рідне місто.

– Вікторе, куди ти йдеш? – На екзамен. – Нехай щастить тобі!
--

Хай, нехай + дієслово.

14. Читайте.

Нехай він прийде, хай вона вивчить, нехай вони зателефонують, хай буде так, нехай ніколи не буде зла, хай буде мир, нехай буде щастя.

діяти (н.в.) – подіяти (д.в.)
підніматися (н.в.) – піднятися (д.в.)
відбивати (н.в.) – відбити (д.в.)
стрибати (н.в.) – стрибнути (д.в.)
займатися (н.в.) – зайнятися (д.в.)
палити (н.в.) – запалити (д.в.)
перемагати (н.в.) – перемогти (д.в.)

піднятися (д.в.)		відбити (д.в.)	зайнятися (д.в.)	перемогти (д.в.)
теперішній час				
_____	_____	_____	_____	_____
минулий час				
Він	піднявся	відбив	зайнявся	переміг
Вона	піднялася	відбила	зайнялася	перемогла
Вони	піднялися	відбили	зайнялися	перемогли
майбутній час				
Я	піднімуся	відіб'ю	займуся	переможу
Ти	піднімешся	відіб'єш	займешся	переможеш
Він, вона	підніметься	відіб'є	займеться	переможе
Ми	піднімемося	відіб'ємо	займемося	переможемо
Ви	підніметесь	відіб'єте	займетесь	переможете
Вони	піднімуться	відіб'ють	займуться	переможуть
імператив				
	Піднімися!	Відбий!	Займися!	_____
	Піднімемося!	Відбиймо!	Займімося!	_____
	Підніміться!	Відбийте!	Займіться!	_____

15. Читайте.

Хто переможе?

Два роки тому я був дуже слабким хлопцем. Я був худим, блідим, часто хворів. Дівчата зовсім не дивилися на мене. Вони говорили зі мною лише тоді, коли просили передати гроші на квиток в автобусі чи тролейбусі.

Одного разу я прийшов на студентський стадіон і побачив, що на волейбольному майданчику грали дівчата з нашого інституту. Я одразу замилювався дівчиною, яка дуже добре й красиво грала. Я підійшов ближче, щоб подивитися на неї. Кілька хвилин я стояв і дивився на гру. Але раптом м'яч полетів у мій бік, і я ... упав. Більше я нічого не пам'ятав. Коли я розплющив очі, я побачив уважне, добре обличчя красивої дівчини, якою я милувався. Вона хотіла допомогти мені. Я ледве підвівся. Дівчина допомогла мені прийти додому, приготувала чай. Коли мені стало краще, вона пішла. Після цього я почав зустрічатися з нею. Але в неї майже не було вільного часу. Кожного ранку вона бігала майже годину в міському парку. Я теж почав бігати з нею. Спочатку я міг бігти з нею лише 100 метрів. За цей час я міг поговорити з нею лише про погоду.

Увечері в басейні я стояв і дивився, як вона плаває. На стадіоні я стояв біля майданчика й дивився, як вона стрибає з парашутом. І я подумав: “Летіти до землі так довго! Тут я зможу сказати їй все, що потрібно”. Я зрозумів, що треба зробити рішучий крок.

І я почав діяти. Пройшло небагато часу, і я почав бігати так швидко, як і вона. У басейні ми плавали поруч, у волейбол я тепер грав чудово, і вона не завжди відбивала мої м'ячі. Я став здоровим і сильним.

Одного разу, коли ми стрибали з парашутом, я сказав їй, що кохаю її. Вона довго мовчала, а потім уже на землі сказала: “Раніше ви були слабким і безпорадним. А тепер ви дуже змінилися. Ви стали схожі на всіх наших спортсменів. Це так нудно й нецікаво”. Вона взяла свій парашут і пішла.

Через кілька днів я знову побачив її, коли вона грала в теніс. Блідий і худий юнак подавав їй м'ячі. Після гри вони разом пішли на автобусну зупинку. І тоді я зрозумів, що мені потрібно робити. Спочатку я зустрінуся з цим блідим юнаком. Я зроблю все, щоб він швидко бігав, чудово плавав, став чемпіоном із боксу чи тенісу. А сам я тим часом не буду займатися спортом, почну палити ... і потім ми побачимо, з ким вона буде, хто з нас перемаже!

(За оповіданням А. Юрикова)

16. Розкажіть про героїв цього оповідання. Доповніть його інформацією:

1. Як звати дівчину? Скільки їй років?
2. Як звати хлопця?
3. Де вони вчаться?
4. Ким вони хочуть бути? Де живуть?
5. Який характер у дівчини?
6. Який характер у хлопця?

17. Як би ви розповіли цю історію від імені дівчини?

ВПРАВИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Вправа 1. *Пишіть речення, до виділених словосполучень підберіть антоніми.*

Зразок: – Студент прийшов після дзвінка.
– Студент прийшов до дзвінка.

1. Цю школу побудували після війни.

2. Тато читає газети після роботи.
3. Я не бачив Антона після екзамену.
4. Ти повинен піти до лікаря після обіду.
5. Ми зустрілися з Ніною після лекції.
6. Я прийду до тебе після занять.

Вправа 2. *Доповніть речення відповідними словами у родовому відмінку.*

1. Хуан зайшов в аудиторію під час . . . .
2. Я зустрів Оксану в театрі під час . . . .
3. Ми фотографувалися під час . . . .
4. Поговоримо про це під час . . . .
5. Я прийду до вас під час . . . .
6. Це трапилося під час . . . .

(екскурсія, обід, відпустка, заняття, вистава, екзамени).

Вправа 3. *Доповніть речення, використовуючи слова в дужках у відповідному відмінку.*

1. Я зателефонував . . . (свої старі друзі).
2. Лікар дав ліки . . . (хворі діти).
3. Я написав листи . . . (свої старші брати).
4. Студенти показали інститут . . . (іноземні гості).
5. Ми подякували . . . (наші викладачі).
6. Ви пообіцяли писати . . . (ваші українські товариші).
7. Мама купила іграшки . . . (свої маленькі доньки).

Вправа 4. *Пишіть речення, вставляючи замість крапок відповідні слова в давальному відмінку.*

1. . . . сподобалася вистава. (я і мої друзі).
2. . . . не подобається моя професія. (мої батьки).
3. . . . сподобалася екскурсія. (всі студенти).
4. . . . не сподобалася ця книга. (мої товариші).
5. . . . сподобалася ваша квартира. (ваші сусіди).
6. . . . сподобався концерт. (мої іноземні подруги).

Вправа 5. *Виконайте вправу, ставлячи замість крапок слова з дужок у відповідних відмінках.*

1. Вчора батько ходив до . . . . Він розповів . . . про свою хворобу. (лікарі).

2. Я хочу показати свої малюнки . . . . Завтра я поїду до . . . . (відомі художники).
3. Максим підійшов до . . . і запросив їх до театру. Він купив квитки собі і . . . . (знайомі дівчата).
4. Я написав . . . , що скоро в нас будуть канікули. Я думаю, що влітку я поїду до . . . . (свої батьки).
5. У неділю ми поїдемо до . . . . Ми вже телефонували . . . і сказали їм про це. (наші друзі).

Вправа 6. *Закінчіть речення, використовуючи слова в дужках.*

1. Мій друг часто пише листи . . . . (шкільні вчителі).
2. Сьогодні я зателефоную . . . . (старі друзі).
3. Він купив іграшки . . . . (молодші брати і сестри).
4. Діти раді . . . . (перші весняні дні).
5. Ніна допомагає . . . . (аргентинські студенти).
6. Батько радий . . . . (наші успіхи).
7. Викладач пояснює урок . . . . (іноземні студенти).

Вправа 7. *Дайте відповіді на запитання.*

1. З ким ви були в музеї? (наші студенти).
2. З ким ви зустрічалися вчора в парку? (наші хороші друзі).
3. З ким ви познайомилися в інституті? (українські студенти).
4. З ким працює на заводі ваш батько? (його старі товариші).
5. З ким гуляє мама? (її маленькі діти).
6. З ким ви любите грати в футбол? (мої старші брати).
7. З ким ви спілкувалися на вечорі? (цікаві люди).
8. З ким ви познайомилися? (відомі актори).

Вправа 8. *Доповніть речення, використовуючи слова із дужок у відповідному відмінку.*

1. Вона привіталася зі . . . .
2. Він попрощався зі . . . .
3. У клубі ми познайомилися з . . . .
4. Улітку я був на морі із . . . .
5. Я давно не бачився зі . . . .
6. Ми підемо на екскурсію з . . . .
7. Я не знайома з . . . .

(твої нові подруги, старші брати, наші викладачі, відомі журналісти, свої товариші, свої друзі, твої батьки)

Вправа 9. *Закінчіть речення.*

1. Коли він був на вечорі в клубі, він познайомився . . . .
2. Коли ми гуляли в парку, ми зустрілися . . . .
3. Коли вечір закінчився, я попрощався . . . .
4. Я довго говорив по телефону . . . .
5. Коли я жив в Аргентині, я був знайомий . . . .
6. Я зайшов в аудиторію і привітався . . . .
7. На дискотеці я танцював . . . .

Вправа 10. *Пишіть речення, вставляючи замість крапок відповідні слова в родовому відмінку.*

1. Наш будинок недалеко від . . . (центр міста).
2. Мій товариш живе недалеко від . . . (наш університет).
3. Улітку ми жили біля . . . (море).
4. Наша аудиторія зліва від . . . (деканат).
5. Буфет справа від . . . (кінозал).
6. Я буду чекати тебе біля . . . (твій будинок).
7. Моя кімната навпроти . . . (твоя кімната).
8. Я живу навпроти . . . (історичний музей).
9. Мої друзі живуть біля . . . (міський парк).

Вправа 11. *Пишіть текст, ставлячи слова в дужках у відповідному відмінку.*

Це Київ. Ми їдемо по Володимирській вулиці в бік університету. Вздовж (вулиця) ростуть дерева. Володимирська вулиця біля (університет) широка й красива. Навпроти (університет) парк. Посеред (парк) стоїть пам'ятник Т.Г.Шевченку. Ми підходимо до (пам'ятник). Біля (пам'ятник) багато квітів. Тут нам все дуже подобається. Тут ми довго сиділи, відпочивали, фотографувалися. Пішли з (парк) тільки о другій годині.

Вправа 12. *Пишіть текст, вставляючи замість крапок прийменники біля, навколо, навпроти, посеред, справа, зліва.*

У кімнаті відпочинку

Я заходжу в кімнату відпочинку. Вона велика і світла. . . . стіни стоять дивани. . . . кімнати – великий круглий стіл, . . . столу – стільці.

На столі лежать газети й журнали. У кутку стоїть піаніно. Хтось грає. . . . піаніно стоять дівчата й неголосно співають. На дивані . . . входу

сидить мій друг. Він читає книгу. . . . вікон стоять маленькі столики для гри в шахи. Ось грають студенти з нашої кімнати. . . . Юри сидить Хосе. . . . багато наших хлопців. Вони вболівають. Хто переможе?

Вправа 13. *Замість крапок поставте прийменник у, в або біля. Слова з дужок пишіть у потрібній формі.*

Наш будинок стоїть . . . (річка). Улітку тут дуже гарно. До нас приїхав старий друг мого батька. Він живе . . . (ми) уже два місяці. Я люблю сидіти . . . (він) й слухати його цікаві розповіді.

Мій друг живе . . . (наш будинок). Зараз я був . . . (він). Його мама хвора. Він увесь час сидить . . . (вона).

Вправа 14. *Пишіть речення, замінюючи виділені прийменники антонімами.*

Зразок: *Наш автобус зупинився за музеєм.
Наш автобус зупинився перед музеєм.*

1. На концерті переді мною сидів Андрій.
2. Машина зупинилася за новим вокзалом.
3. Перед нашим будинком стоїть машина.
4. За студентським гуртожитком невеликий парк.
5. Перед будинком ростуть дерева.
6. Мама дозволила дітям гуляти за будинком.

Вправа 15. *Пишіть речення, вставляючи замість крапок прийменники над, під, перед, за.*

1. Лампа висить . . . . (письмовий стіл).
2. Я знайшов свій зошит . . . . (книжкова шафа).
3. Мій олівець лежав . . . . (твій зошит).
4. Ручка впала й лежить . . . . (цей стілець).
5. . . . (наш будинок) ростуть квіти.
6. Птахи летять . . . . (озеро).
7. Зупинка автобуса . . . . (пошта).
8. . . . (драматичний театр) стоїть пам'ятник Т.Г.Шевченка.

Вправа 16. *Пишіть речення, вставляючи слова з дужок у орудному відмінку.*

1. Він поснідав перед (уроки).
2. Перед (початок) фільму вона зателефонувала подрузі.
3. Перед (Новий рік) я отримав листа від батьків.
4. Перед (концерт) ми встигли повечеряти.

5. Він дуже хвилювався перед (ця розмова).
6. Вона захворіла перед (екзамени).

Вправа 17. *Виконайте вправу за зразком.*

Зразок: – *Вона повинна вивчити слова.*
                    – *Хай вона вивчить слова.*

1. Іван повинен прийти на лекцію.
2. Ганна повинна принести мені книгу.
3. Ніна повинна мені зателефонувати.
4. Борис повинен приїхати влітку.
5. Це повинно бути так.
6. Мир повинен бути завжди.
7. Ти повинен бути щасливим.

Вправа 18. *Прочитайте тексти, ставлячи слова з дужок у відповідних відмінках.*

1. Один чоловік кожного дня купував у магазині п'ять булок. Одного разу продавець запитав (цей чоловік):

– (Хто) ти купуєш п'ять булок?

Чоловік відповів (продавець):

– Одну булку я їм сам, дві – даю в борг, а дві – я винен.

– Не розумію, – сказав продавець. – Поясни (я) ще раз.

– Одну булку я їм сам, дві даю (діти) і дві – (мати і батько).

2. Одного разу в лікарню прийшов молодий чоловік.

– Лікарю, у мене болить живіт, – сказав він (лікар).

– Що ви їли вчора? – запитав лікар (юнак).

– Зелені фрукти.

– Добре, я дам (ви) ліки для очей, – сказав лікар.

– Чому для очей? У мене болить живіт, – сказав хворий (лікар).

– Я дам вам ліки для очей, – відповів лікар. – Наступного разу ви будете краще бачити, що ви їсте.

Вправа 19. *Перекажіть тексти. Поясніть, як ви зрозуміли їхній зміст.*

Вправа 20. Прочитайте текст

Тому що я людина

Вечоріло. Битим шляхом ішли двоє людей – батько з семирічним сином. Посеред шляху лежав сірий камінь. Батько не помітив каменя, спіткнувся об нього і забив ногу. Від болю батько скрикнув, потім обійшов камінь, взяв дитину за руку і вони пішли далі. Наступного дня батько з сином знову йшли тією ж дорогою назад. Знову батько не помітив каменя, знову спіткнувся об нього і забив ногу. Третього дня батько з сином пішли тією ж дорогою. До каменя було ще далеко. Але батько сказав синові:

– Дивись уважно, синку, треба обійти той камінь.
Ось і те місце, де батько спіткнувся й забив ногу.

Батько й син пішли повільно, але каменя на дорозі не побачили. Замість нього побачили біля дороги сивого старенького дідуся.

– Дідусю, - запитав хлопчик, – ви не бачили тут каменя?

– Камінь лежав тут, але я прибрав його з дороги.

– Ви також спіткнулися й забили ногу?

– Ні, я не спіткнувся й не забив ногу.

– Чому ж ви прибрали камінь?

– Тому що я людина.

Хлопчик зупинився і задумався.

– Тату, – сказав він похмурому батькові, – а хіба ми не люди?

(За В. Сухомлинським)

Вправа 21. Поставте запитання до тексту.

Вправа 22. Прочитайте українські прислів'я.

Бережи честь змолоду.

Щастя розум одбирає, а нещастя повертає.

Життя без книг – це хата без вікна.

Вправа 23. Поясніть, як ви розумієте ці прислів'я.